

Có hai trình thuật Giáng Sinh của Chúa Giesu KHÁC NHAU?

CÂU HỎI:

Giáng sinh diễn ra ở hai thời điểm và hoàn cảnh khác hẳn nhau. Theo Matthêu thì Chúa ra đời dưới thời Hêrôđê, trong một căn nhà (Mt 1 :11) ở Belem, có ngôi sao dẫn đường cho 3 vua đến thờ lạy, Herôđê sát hại các hài nhi trong vùng, Thánh Gia phải trốn qua Ai cập cho tới khi Hêrôđê chết(năm thứ 4 BC theo WP) mới trở về Nazarét. Nhưng theo Luca thì Chúa sinh ra dưới thời Quirinius làm tổng trấn xứ Syria (năm thứ 6 AD theo WP) trong một hang bò lừa, mục đồng đến thờ lạy, có thiên thần ca hát, đủ 8 ngày được cha mẹ đem dâng vào đền thờ để làm thủ tục theo luật định rồi đưa về Nazaret sinh sống.

TRẢ LỜI:

Trước khi trả lời cho nhận xét 'Giáng sinh diễn ra ở hai thời điểm và hoàn cảnh khác hẳn nhau.', chúng ta cùng nhau đọc lại hai trình thuật theo truyền thống Máthêu và Luca theo bản dịch của Cha Nguyễn Thế Thuấn, bản in 2011:

- **Máthêu 2:** ¹Đức Yêsu đã sinh ra tại Bêlem xứ Yudê, thời vua Hêrôđê, thì này: những đạo sĩ tự phương Đông đến Yêrusalem ²nói rằng: "Vua dân Do Thái mới sinh hiện ở đâu? Vì chúng tôi đã thấy ngôi sao của Ngài bên trời Đông và chúng tôi đến yết bái Ngài."³ Nghe vậy, vua Hêrôđê hoảng hốt người lên và cả thành Yêsusalem làm một với ông. ⁴Ông cho triệu tập các thượng tế và ký lục của dân mà hỏi họ cho biết: Đức Kitô phải sinh ra ở đâu. ⁵Họ thưa: "Tại Bêlem xứ Yudê, vì đã được tiên tri chép thế này:

⁶"Và ngươi, Bêlem, đất thuộc Yuda, hẳn ngươi không phải là nhỏ nhất trong hàng bộ lạc Yuda, vì tự ngươi: sẽ xuất hiện vị thủ lĩnh, kẻ sẽ chăn dắt Israel dân Ta".

⁷Bấy giờ Hêrôđê bí mật cho mời các đạo sĩ mà hỏi kỹ về thời ngôi sao xuất hiện, ⁸rồi sai họ đi Bêlem và bảo: "Các ông hãy đi dò hỏi tường tận về Hài nhi; và khi đã tìm thấy, thì hãy báo lại cho trẫm, để trẫm cùng đi yết bái Ngài". ⁹Nghe nhà vua nói thế, họ ra đi, và này ngôi sao họ đã thấy bên trời Đông đi trước họ cho đến khi dừng lại trên nơi có Hài nhi. ¹⁰Thấy ngôi sao, họ hớn hờ vui mừng quá đỗi. ¹¹Và vào nhà, họ thấy Hài nhi cùng Maria mẹ Ngài, và họ phục mình xuống yết bái Ngài; đoạn mở tráp báu họ dâng Ngài lễ vật: vàng, nhũ hương và mộc dược. ¹²Và được mộng báo: đừng trở lại với Hêrôđê, thì họ đã theo đường khác mà về quê.

¹³Họ lui về rồi, thì này Thiên Thần Chúa hiện ra trong mộng cho Yuse và bảo: "Hãy chỗi dậy đem Hài nhi và mẹ Ngài mà trốn qua Ai Cập, và cứ ở đó cho đến khi ta nói lại, vì Hêrôđê sắp lùng bắt Hài nhi để giết đi". ¹⁴Chỗi dậy ông đã đem Hài nhi và mẹ Ngài ban đêm mà trốn qua Ai Cập, ¹⁵và ông đã ở đó mãi đời Hêrôđê; ngõ hầu được trọn điều Chúa đã phán nhờ vị tiên tri nói rằng:

Từ Ai Cập ta sẽ gọi con Ta về.

¹⁶Bấy giờ Hêrôđê thấy các đạo sĩ xỏ mình thì tức cuồng lên và sai quân tru diệt hết các trẻ con tại Bêlem và toàn vùng phụ cận từ hai tuổi trở xuống, tính theo thời gian ông đã hỏi kỹ nơi các đạo sĩ.

¹⁷Bấy giờ đã nên trọn điều tiên tri Yêrêmya nói:

¹⁸Có tiếng vẳng lên tại Rama
khóc lóc than van inh ỏi
ấy Rakhel khóc thương các con bà
và không màng lời an ủi,
vì chúng không còn nữa.

¹⁹Hêrôđê chết rồi, thì này: Thiên Thần Chúa hiện ra trong mộng cho Yuse tại Ai Cập, ²⁰và bảo: "Hãy chỗi dậy đem Hài Nhi và Mẹ Ngài mà về đất Israel; vì những kẻ tìm hại tính mạng Hài Nhi đã chết rồi". ²¹Ông chỗi dậy đem Hài nhi và mẹ Ngài mà về đất Israel. ²²Nhưng nghe tin Arkhêlaô lên làm vua xứ Yuđê thay cha là Hêrôđê, thì ông sợ không dám về đó; được mộng báo, ông lui về miền Galilê, ²³và đến lập cư tại một thành gọi là Nazaret; hầu ứng nghiệm điều các tiên tri đã nói:

Ngài sẽ được gọi là Nazarêô.

- **Luca 2:** ¹Trong những ngày ấy, Hoàng đế Augustô ra sắc chỉ ban hành lệnh kiểm tra toàn thể thiên hạ. ²Việc kiểm tra này đã thi hành lần đầu, thời Quiriniô trấn nhiệm xứ Syri. ³Và mọi người đều đi đăng tên sổ bộ, ai về thành nấy. ⁴Ông Yuse thuộc xứ Galilê cũng từ thành Nazaret lên xứ Yuđê, tới thành của Đavit, gọi là Bêlem vì ông thuộc về nhà và dòng họ Đavit - ⁵để đăng tên sổ bộ với Maria, đã đính hôn với ông, và hiện đang thai nghén. ⁶Xảy ra là đang khi ông bà ở đó, thì đã mãn những ngày thai nghén, đến buổi lâm bồn, ⁷và bà đã sinh con đầu lòng, và lấy tã vấn con và đặt nằm trong máng cỏ, bởi vì không có chỗ cho ông bà trong quán trọ.

⁸Trong vùng ấy, có mục đồng đứng ở ngoài trời và đêm khuya thức canh để giữ đàn cừ. ⁹Thiên thần Chúa bỗng hiện đến bên họ và vinh quang Chúa rạng ngời bao quanh họ, làm họ kinh khiếp hãi hùng. ¹⁰Nhưng thiên thần nói với họ: "Đừng sợ! Nay ta đem tin mừng cho các ngươi về một niềm vui to tát, tức là niềm vui cho toàn dân: ¹¹là hôm nay, đã sinh ra cho các ngươi vì Cứu Chúa, tức là Đức Kitô Chúa, trong thành của Đavit. ¹²Và sự này làm dấu cho các ngươi: các ngươi sẽ gặp thấy một hài nhi mình vấn tã, đặt nằm trong máng cỏ".

¹³Và bỗng đâu đến hợp đoàn với thiên thần, có đoàn lũ cơ binh trên trời ngợi khen Thiên Chúa rằng:
¹⁴"Vinh quang Thiên Chúa trên trời cao thẳm và dưới đất bình an cho kẻ Người thương!"

¹⁵Và khi các thiên thần đã từ giã họ mà về trời, mục đồng bảo nhau: "Chúng ta hãy qua Bêlem mà xem điều đã xảy ra, và Chúa đã khảng tỏ cho ta biết". ¹⁶Họ hồi hả đi đến và đã gặp Maria và Yuse cùng hài nhi đặt nằm trong máng cỏ. ¹⁷Thấy rồi, họ nói ra cho biết điều họ đã được phán dạy về Hài nhi. ¹⁸Và mọi người nghe đều kinh ngạc về các điều mục đồng đã thuật lại cho mình. ¹⁹Còn Maria thì bà giữ kỹ mọi điều ấy và hằng suy đi nghĩ lại trong lòng. ²⁰Rồi các kẻ mục đồng lui về tôn vinh và ca ngợi Thiên Chúa vì mọi điều họ đã được nghe và thấy, chiếu theo lời đã phán dạy họ.

²¹Mãn tám ngày, đến lúc phải làm phép cắt bì cho Hài nhi, thì Hài nhi được đặt tên là Yêsu, chính tên thiên thần đã gọi Ngài trước khi đầu thai lòng mẹ.

²²Và khi đã đầy ngày, lúc phải làm lễ tẩy uế cho các đấng theo luật Môsê, thì Ông bà đem Hài nhi lên Yêrusalem tiến dâng cho Chúa - ²³như đã viết trong Luật Chúa là mọi trai đầu lòng sẽ được gọi là của thánh dâng kính Chúa, ²⁴và chiếu theo điều đã dạy trong luật Chúa - để dâng làm lễ tế một cặp chim gáy hay hai bò câu tơ.

²⁵Và này, ở Yêrusalem có một người tên Symêon, một người công chính và mộ đạo, những ngóng đợi niềm an ủi của Israel, và Thánh thần ở trên ông. ²⁶Ông đã được Thánh thần linh báo là sẽ không phải chết, trước khi thấy được Đức Kitô của Chúa. ²⁷Được linh cảm ông đến Đền thờ; và khi cha mẹ bỗng Hài nhi Yêsu đến để làm theo điều lệ Luật dạy về Ngài, ²⁸thì ông đã ẵm lấy Ngài trên tay, mà chúc tụng Thiên Chúa và nói:

²⁹"Giờ đây, lạy Chúa, xin thả tôi tớ Người về, chiếu theo lời Người trong bình an,

³⁰Bởi chung mắt tôi đã thấy ơn Người cứu độ,

³¹Người đã dọn sẵn trước mặt muôn dân,

³²Ánh sáng mạc khải cho dân ngoại, và vinh quang của Israel dân Người".

³³Cha mẹ Ngài kinh ngạc về những điều nói về Ngài. ³⁴Và Symêon chúc lành cho ông bà, rồi nói cùng Maria mẹ Ngài: "Này! Ngài có mệnh làm có cho nhiều người bỏ nhào và chỗi dậy trong Israel, và làm dấu gọi lên chống đối, - ³⁵ và hôn bà, mũi guom sẽ đâm sâu - ngõ hầu ý nghĩa của nhiều tâm hồn phải bày ra".

³⁶Và có nữ tiên tri Anna, con của Phanuel, thuộc chi tộc Aser. Bà đã cao niên lắm. Mãn thời xử nữ, bà đã sống với chồng được bảy năm, ³⁷và đã ở góa nay là tám mươi bốn năm. Bà không rời khỏi Đền thánh, thờ Chúa đêm ngày trong chay kiêng và cầu nguyện. ³⁸Vào giờ ấy, bà đã đến bên tán tạ Thiên Chúa; và bà đã nói về Ngài cho mọi kẻ ngóng đợi phúc cứu chuộc của Yêrusalem.

³⁹Khi đã xong mọi sự theo luật Chúa, ông bà trở về Galilê, đến Nazaret, thành của ông bà. ⁴⁰Còn Hài nhi thì lớn dần và nên vững mạnh, tràn đầy khôn ngoan. Và ân sủng của Thiên Chúa đậu trên Ngài.

Sau khi đã đọc xong hai trình thuật trên, chúng ta thấy có hai điểm chính sau đây:

1. Lý do có hai trình thuật khác nhau:

Chúng ta đừng hình dung ra các 'phóng viên' đi theo thánh Giuse và Đức Mẹ để tường thuật biến cố giáng sinh.

Chúng ta cũng đừng hình dung ra các vị thánh ngồi trong tu viện chong đèn viết các trình thuật giáng sinh một mạch từ đầu đến cuối.

Chúng ta hãy hình dung ra các tín hữu thời sơ khai, thuộc nhiều dân tộc, văn hóa, ngôn ngữ khác nhau, đang chạy tứ tán khắp nơi vì các cơn bách hại đạo. Nhưng khi có thể được thì họ cố gắng tập trung thành từng nhóm nhỏ để cầu nguyện và suy niệm những lời giảng và biến cố trong cuộc đời Chúa Giêsu Kitô. Sau khoảng gần một thế kỷ sống và cầu nguyện

họ mới cho ra đời được một số bản văn để bảo tồn những ký ức sống động về Đức Tin của họ. Trong số họ, chỉ một số nào đó may mắn được nghe kể về việc Chúa giáng sinh từ những nhân chứng đầu tiên, và có thể chỉ biết một cách rời rạc tùy theo tình hình nơi họ sinh sống và truyền thống mà họ lãnh nhận. Họ có rất ít thời gian được yên bình và tự do để rao giảng Phúc Âm chứ đừng nói đến chuyện viết các sách Phúc Âm. Hãy đọc Tông Đồ Công Vụ để thấy phần nào các khó khăn mà Giáo Hội thời sơ khai đã trải qua. Nói một cách khác, các tín hữu thời sơ khai không có được may mắn như chúng ta ngày nay. Họ chỉ có một truyền thống Phúc Âm dùng trong Phụng Vụ nơi họ sinh sống. Người nào may mắn di chuyển nhiều thì có thể biết được hơn một truyền thống một chút, nhưng cũng không nhiều như chúng ta ngày nay.

Trong Phụng Vụ hiện nay, chúng ta chủ yếu đọc Phúc Âm theo thánh Máthêu vào năm A, Phúc Âm theo thánh Mácô vào năm B, và Phúc Âm theo thánh Luca vào năm C, còn Phúc Âm theo thánh Gioan thì đọc trong các mùa đặc biệt như Giáng Sinh hoặc Phục Sinh. Như thế, mỗi thời điểm chúng ta cùng sống với các tín hữu từ những thế kỷ đầu của Giáo Hội truyền thống của họ. Sự đa dạng này là một đặc ân rất lớn mà chúng ta được hưởng nhờ kho tàng Đức Tin mà các tín hữu qua nhiều thời đại, nhiều quốc gia, nhiều ngôn ngữ, và nhiều nền văn hóa truyền lại.

Trong tất cả những kho tàng đó, hai trình thuật giáng sinh trong Phúc Âm theo thánh Máthêu và thánh Luca là di sản hiếm hoi mà chúng ta có được. Chúng ta hãy cảm thấy may mắn vì hai trình thuật này bổ sung cho nhau, cho chúng ta cơ hội tổng hợp lại để có một bức tranh khá sinh động về việc giáng sinh của Chúa Giêsu. Cứ suy nghĩ theo lẽ thường thì chúng ta cũng đủ thấy hai trình thuật này quý giá như thế nào trong truyền thống của Giáo Hội, tạo nên một lễ Giáng Sinh trong đời sống của nhiều quốc gia và nền văn hóa.

2. Hai trình thuật có nhiều điểm khác nhau:

Cứ lấy ví dụ về việc chụp hình chân dung một người nào đó thì chúng ta cũng thấy nhiếp ảnh gia phải chụp rất nhiều tấm để có một tấm ưng ý. Hình chụp mà còn không có hai tấm giống nhau thì làm sao những chuyện khác mà có sự giống nhau.

Tương tự, người ta có câu: **'Không ai tắm hai lần trong một dòng sông.'** (Heraclitus).

You cannot step into the same river twice.

~ Heraclitus (Triết gia cổ đại 535-475 BC)

"Không ai tắm hai lần trên cùng một dòng sông"

Nước sông luôn sạch vì nó không bao giờ ngừng chảy...

Hãy tập chấp nhận sự đa dạng như một sự tất yếu của cuộc sống để thấy rằng mỗi điều chúng ta gặp là 'duy nhất', và đừng mong có các sự vật giống nhau một cách 'đồng nhất'.

Từ nguyên lý này chúng ta hãy xem các sự khác biệt trong hai trình thuật Giáng sinh:

a. Phúc Âm theo thánh Máthêu kể rằng Chúa Giêsu sinh ra 'thời vua Hêrôđê' (Mt 2, 1), còn Phúc Âm theo thánh Luca kể rằng Chúa Giêsu sinh ra 'thời Quiriniô trấn nhiệm xứ Syri' (Lc 2, 2).

Hai Phúc Âm viết cho hai dân tộc khác nhau bởi hai truyền thống khác nhau thì đề cập đến hai nhân vật lịch sử khác nhau là chuyện đương nhiên.

- Vua Hêrôđê được đề cập vì ông làm vua người Do Thái, và Phúc Âm theo thánh Máthêu thuộc truyền thống Do Thái.

- Quiriniô được đề cập vì Phúc Âm theo thánh Luca viết cho các tín hữu gốc dân ngoại (không thuộc Do Thái) và thánh Luca sinh ra ở xứ Syria.

Tuy nhiên, câu 2,2 trong Phúc Âm theo thánh Luca khá khó dịch. Hiện nay đã có nhiều đáp án, nhưng có lẽ cuộc tranh luận này chưa có hồi kết. Cách dịch của Cha Thuấn tuy mơ hồ nhưng cho thấy đây là một câu khó hiểu.

Xem phần giải thích trên https://vi.wikipedia.org/wiki/S%E1%BB%B1_gi%C3%A1ng_sinh_c%E1%BB%A7a_Gi%C3%AAsu, truy cập ngày 6 tháng 3 năm 2025.

'Các học giả đã tranh luận liệu rằng những thông tin từ 2 cuốn phúc âm này có thể đồng nhất với nhau được hay không, một số quan niệm rằng những miêu tả này không có tính lịch sử. Một số học giả lại có quan điểm chỉ xem những tranh cãi về tính lịch sử của hai bản phúc âm này như là điều thứ yếu mà thôi, cái cốt lõi của những kinh sách này là thần học chứ không phải là những mốc thời điểm theo một trình tự thời gian. Các học giả về truyền thống Kitô giáo khác thì cho rằng hai cuốn

phúc âm này không mâu thuẫn với nhau và họ đã chỉ ra những điểm tương đồng giữa chúng.'

b. Phúc Âm theo thánh Máthêu kể rằng Chúa Giêsu sinh ra 'trong một căn nhà', còn Phúc Âm theo thánh Luca kể rằng Chúa Giêsu sinh ra 'trong một hang bò lừa'.

Đây là một sự suy luận chứ không có ghi Thánh Kinh.

- Không ai có thể nói chắc được rằng căn nhà trong Phúc Âm theo thánh Máthêu nơi các đạo sĩ vào yết bái Chúa Giêsu (Mt 2, 11) cũng là nơi Chúa được sinh ra.

- Cũng không ai có thể nói chắc được rằng Phúc Âm theo thánh Luca kể Chúa Giêsu được sinh ra trong một hang bò lừa.

Hình ảnh 'căn nhà và hang bò lừa' như chúng ta thường thấy trong các cảnh Giáng Sinh hiện đại là kết quả của lòng mộ mến và óc tưởng tượng phong phú được cảm hứng từ Thánh Kinh chứ không có ghi trong Thánh Kinh.

Lòng mộ mến nhiệt thành và óc tưởng tượng phong phú này nên được khuyến khích vì điều đó thuộc truyền thống được cảm hứng từ Thánh Kinh. Lễ Giáng Sinh sẽ không phải là 'đại lễ' nếu thiếu đi những bài thánh ca, những hang đá với mái nhà tranh, những tranh vẽ, những hoạt cảnh, v.v...

c. Trong Phúc Âm theo thánh Máthêu có '3 vua đến thờ lạy'.

Đây là một sự suy luận chứ không có ghi trong Thánh Kinh.

Hãy đọc kỹ lại trình thuật giáng sinh theo thánh Máthêu ở trên, hay theo các bản dịch khác, thì sẽ thấy không chỗ nào có ghi 'ba' vua hay đạo sĩ cả.

Tất nhiên, đây cũng là do truyền thống địa phương và lòng mộ mến mà ra. Tuy không ghi trong Thánh Kinh, nhưng truyền thống 'ba vua' cũng làm cho những sinh hoạt địa phương và những hang đá, hoạt cảnh Giáng Sinh, v.v... thêm sinh động, đáng khích lệ.

d. Trong Phúc Âm theo thánh Máthêu thì 'Herôđê sát hại các hài nhi trong vùng, Thánh Gia phải trốn qua Ai cập cho tới khi Hêrôđê chết mới trở về Nazarét'. Trong Phúc Âm theo thánh Luca thì 'mục đồng đến thờ lạy, có thiên thần ca hát, đủ 8 ngày được cha mẹ đem dâng vào đền thờ để làm thủ tục theo luật định rồi đưa về Nazaret sinh sống.'

Áp dụng ba phương pháp mà chúng ta đã biết khi bàn về hai bản gia phả thì chúng ta có câu trả lời như sau:

- **Tổng hợp:** Hai trình thuật giáng sinh tuy khác nhau, nhưng ai dám chắc rằng hai trình thuật này mô tả trọn vẹn hoàn cảnh giáng sinh của Chúa Giêsu? Nói một cách chắc chắn thì chúng ta phải nói rằng hai trình thuật này chỉ mô tả một phần nhỏ của một biến cố lớn trong lịch sử nhân loại. Một ông thầy bói mù tả con voi giống như một cái cột nhà, và một ông khác tả con voi như cái chổi chà thì đúng là hai ông tả khác nhau về một con voi, nhưng nếu chúng ta tổng hợp lại nhiều ý kiến thì chúng ta sẽ có hình ảnh của một con voi. Cũng vậy, nếu chúng ta tổng hợp hai trình thuật

giáng sinh thì chúng ta sẽ có một bức tranh sinh động về hoàn cảnh ra đời và thời thơ ấu của Chúa Giêsu.

- **Không kể ra không có nghĩa là không có:** Những gì Phúc Âm theo thánh Máthêu không kể thì không có nghĩa là không có. Tương tự, những gì Phúc Âm theo thánh Luca không kể thì không có nghĩa là không có.

- **Lẽ thường:** Hãy thử tưởng tượng những gì có thể xảy ra trong hai năm theo sự tính toán của vua Hêrôđê.

Xem Mt 2, 16: 'Bấy giờ Hêrôđê thấy các đạo sĩ xô mình thì tức giận lên và sai quân tru diệt hết các trẻ con tại Bêlem và toàn vùng phụ cận từ hai tuổi trở xuống, tính theo thời gian ông đã hỏi kỹ nơi các đạo sĩ.'

Nhận xét: Câu ngạn ngữ: '**Vướng cây nên không trông thấy rừng**' (Từ điển Oxford: *I see, ye can not see the wood for trees.*) có nghĩa là một người quá chú tâm vào một số cây nên không thấy được khu rừng. Nếu chúng ta quá chú ý vào những điều nhỏ nhặt thì sẽ không thấy được điều lớn.

Cũng vậy, Thiên Chúa ban cho chúng ta món quà vô cùng quý giá là Con Một Ngài. Nếu chúng ta quá chú ý vào những phương tiện chuyển tải món quà đó thì chúng ta có thể không thấy được món quà đó giá trị như thế nào.

Kết luận: Phúc Âm theo thánh Gioan chương 1:

¹⁰Ngài có trong thế gian,
và thế gian đã nhờ Ngài mà được có,
mà thế gian đã không biết Ngài.

¹¹Ngài đã đến nơi nhà của Ngài,
mà người nhà đã không tiếp nhận Ngài.

¹²Còn những ai đón nhận Ngài, thì Ngài ban cho họ quyền làm con Thiên Chúa, ấy là cho những kẻ tin vào Danh Ngài. ¹³Họ không do máu huyết mà sinh ra, cũng không phải do ý của xác thịt, cũng phải do ý của nam nhân, nhưng chính do bởi Thiên Chúa mà được sinh ra.

¹⁴Và Lời đã thành xác phàm,
và đã lưu trú nơi chúng tôi,
và chúng tôi đã được ngắm vinh quang của Ngài,
vinh quang như của Con một tự nơi Cha,
tràn đầy ơn nghĩa và sự thật.

Lm JOHN MINH